

بررسی سطح پرخاشگری در رانندگی و شناخت عوامل مؤثر بر آن

جواد جمعه پور چهارامان، مائده غدیری نیا

- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی عمران گرایش راه و ترابری دانشگاه صنعتی شریف

۲- کارشناس ارشد معماری دانشگاه تهران

:

Jomepour@mehr.sharif.ir

خلاصه

در این پژوهش به بررسی سطح خشونت و پرخاشگری در رانندگی و همچنین عوامل مؤثر بر آن پرداخته شده است. برای این امر از شاخص پرخاشگری رانندگی (DAS) که شامل ۳۳ موقعیت حین رانندگی که احتمال برافروختن خشم در آن وجود دارد، استفاده شده است. همچنین در ادامه رابطه بین تجربه رانندگی، جنسیت، تعداد تصادفات و تعداد جریمه‌ها با احتمال پرخاشگری و خشونت در حین رانندگی بررسی شده است. با مقایسه اولیه داده‌های بدست آمده، با پژوهش‌های مشابه در کشورهای اروپایی مانند اسپانیا، انگلیس، هلند و ... مشخص شد، میزان پرخاشگری در بین رانندگان ایرانی به مراتب بیشتر است. بررسی همبستگی بین متغیرها نشان می‌دهد با افزایش تجربه رانندگی احتمال بروز پرخاشگری کاهش می‌یابد. رابطه خاصی بین تعداد جریمه‌ها و تعداد تصادفات و میزان پرخاشگری مشاهده نشد. تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد علاوه بر شرایط و اتفاقات موجود در حین رانندگی، عوامل دیگر مانند شخصیت راننده نیز بر میزان پرخاشگری آنها تأثیر بسزایی دارد.

کلمات کلیدی: پرخاشگری، رانندگی، خشونت، ترافیک، تصادف

۱. مقدمه

امروزه در خیابان‌های شهر به کرات شاهد خشونت‌های لفظی و فیزیکی هستیم، که این امر از درجات خفیف تا شدید و حتی قتل را در بر می‌گیرد. پرخاشگری در زندگی انسان آنچنان رایج شده است که بشر اصولاً آن را بدیهی تلقی می‌کند. عده‌ای عصری که در آن زندگی می‌کنیم را عصر پرخاشگری می‌نامند [۱].

رفتارهای پرخاشگرانه در حین رانندگی خصوصاً در شهرها، بسیار افزایش یافته‌اند. برخی، دلایلی مختلف از جمله تراکم بالای ترافیک شبکه‌های خیابانی و یا حتی اثرات نامطلوب زندگی پردغدغه امروزی را برای آن نام می‌برند.

پرخاشگری به طور کلی، به عنوان حرکت و رفتاری عمدی برای آسیب رساندن به شخصی دیگر تعریف می‌شود. همچنین منظور از رانندگی پرخاشگرانه و خشونت آمیز هرگونه رفتاری است که راننده توسط آن به صورت عمدی افراد دیگر را به خطر بیندازد و باعث آسیب روحی و یا جسمی آن‌ها شود [۲].

دسته‌بندی‌های متفاوتی را برای انواع پرخاشگری در منابع و مراجع موجود است. یکی از آن‌ها، تقسیم‌بندی پرخاشگری به دو دسته احساسی^۱ و وسیله‌ای^۲ است. در پرخاشگری احساسی، شخص هدفش تنها آزار و اذیت روحی و یا فیزیکی فرد دیگر است و از این کار هیچ سودی نمی‌برد، هیچ مشکلی نیز برای او حل نمی‌شود و فقط صرفاً در آن لحظه احساس بهتری را تجربه می‌کند. مثالی از این حالت ناسزاگویی، حمله فیزیکی به افراد و یا ضربه زدن عمدی با خودرو به افراد و یا خودروهای دیگر است. اما پرخاشگری وسیله‌ای زمانی صورت می‌گیرد که فرد هوشیارانه و برای رسیدن به هدف خاصی، دست به اقدام پرخاشگرانه بزند. برای مثال، شخص زمانی که احساس می‌کند فردی مسیرش را سد کرده است، شروع به بوق زدن ممتد و چراغ دادن می‌کند و یا به فاصله‌ای خیلی کم از سپر عقب خودروی جلویی می‌راند. در زمانی که احساس می‌کند بایستی زودتر به مقصد مورد نظرش برسد، چراغ قرمز و یا تابلوی ایست را با سرعت رد می‌کند و یا در خیابان به صورت مارپیچ رانندگی می‌کند [۳].

¹ Emotional

² Instrumental